

Stichting
Pro Longo mai
Polanenstr. 79
1013 VS Amsterdam
Tel. 020-68 20 610 / 06 28 45 17 62
giro 314983

Longo mai

Hof Ulenkrug, Stubbendorf 68, D-17159 Dargun – Tel. (0049) 39959 23 881

Le Montois, CH-2863 Underveller – Tel. (0041) 32 4265 971

Tijdgeest

Keerpunt in de landbouw?

Voordat we onze coöperaties in de Europese berg- en randgebieden opbouwden als een antwoord op de toenemende vlucht naar de stad, publiceerden we in het bericht over de oprichting van Longo mai in 1973:

“de traditionele landbouwproductie kan niet op tegen de industriële productie. Ze is gebonden aan een eeuwenoud ritme, terwijl de algemene levensonderhoudskosten stijgen en de waarde van de opbrengst van deze arbeid, gemeten aan de waarde van industrieproducten, voortdurend afneemt. De dwangmatige voortschrijdende mechanisatie van de landbouw veroorzaakt vaak onoverkomelijke schulden bij de kleine boeren. Ze vluchten naar de steden. Europa wordt afhankelijk van de grootschalige industriële levensmiddelenproductie.” Deze ontwikkeling vindt in de laatste jaren wereldwijd plaats. Vandaag de dag lijden een miljard mensen op de wereld aan honger en tegelijkertijd flikkeren beelden van opgewonden mensenmassa's van Haïti tot aan de Filipijnen op de televisie. De mensen protesteren tegen de stijgende levensmiddelprijzen. Ze kunnen geen eten meer kopen en hebben ook geen toegang tot land, dat productie zou kunnen opleveren. Men wil ons sinds jaren wijsmaken, dat alleen met een optimale inzet van gentechologie, gentechisch veranderde planten, enorme monoculturen en grootschalige industriële

landbouw de honger in de wereld te bestrijden is. Maar de globale voedingssituatie is ondertussen eerder verslechterd dan verbeterd. Bij het praten over een andere verdeling van de levensmiddelen komt de vraag op, hoe en op wiens kosten meer levensmiddelen kunnen worden geproduceerd. Tot nog toe was het vaak een geloofsvraag of de aarde meer tarwe en maïs opbrengt met gentechologie of met biologische productie. Een paar maanden geleden hebben de FAO en de Wereldlandbouwradaad van de UNESCO hierop eindelijk een duidelijk antwoord gegeven. Ze eisen een ommekeer in de landbouw. De grootschalige inzet van stikstof en pesticiden brengt geen positief resultaat meer, dat bewijzen dalende productiecijfers. Ook de gentechologie schijnt op haar grenzen te zijn gestoten.

Anders denken

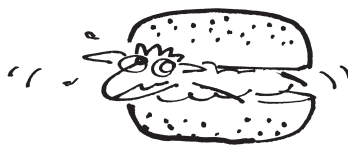
Daarom moeten we anders denken: op weg of terug naar een multifunctionele landbouw, waarbij het behoud en de vernieuwing van natuurlijke bronnen en van soortendiversiteit in het middelpunt staan en waarbij de lokale verbouw versterkt wordt. Dat men de honger in de wereld met biologische landbouw zou kunnen bestrijden, werd tot nog toe door de aanhangers van de technologische massaproductie met een lachje afgedaan en met minder subsidies beloond. Een onderzoek van de Wereldvoedselorganisatie FAO vorig jaar bewijst dat een intensieve, duurzame en ecologische verbouw op kleine agrarische bedrijven in de ontwikkelingslanden kan leiden tot een productiestijging van 56%.

In hetzelfde rapport constateert de FAO ook, dat alleen al in Oost-Europa en in Rusland 13 miljoen hectare land braak liggen. Als “noodhulp” voor de wereld en om grip te krijgen op de actuele crisis, zouden de braakliggende velden in gebruik moeten worden

De pompoenenogst met paard en wagen in de coöperatie bij Limans in de Provence

genomen voor verbouw. Wereldwijd zouden 5 miljard hectare landbouwgrond biologisch kunnen worden gecultiveerd, zonder de voedselzekerheid van de wereldbevolking in gevaar te brengen. De “groene revolutie” is aan zijn einde, de gentechologie verliest als reddende oplossing steeds meer aan geloofwaardigheid. Een werkelijk radicale wending kan echter alleen door een vermindering van de vleesconsumptie in het Westen denkbaar zijn.

Tekort in de overvloed

Dat is volgens voedingspecialisten ook dringend noodzakelijk, want temidden van een onoverzichtelijk aanbod aan voedingsmiddelen worden veel mensen, waaronder veel kinderen, hier verkeerd gevoed. Door het toenemende gebrek aan beweging nemen onder andere overgewicht, chronische hart- en vaatziekten en diabetes enorm toe. Eindelijk schijnen de grote instituties te begrijpen, dat een milieuvriendelijke landbouw voor de mensheid levensnoodzakelijk is. Dat is een inzicht dat boeren en boerinnen die er naar leven ons al eeuwen voorhouden.

Elke Furet

Internationaal noodcomité

Een kijkje nemen op een korenveld

Op 29 juni organiseerden wij van Longo mai met de zaadgoedkweker Peter Kunz een open dag op het landbouwbedrijf Sativa in de gentechnisch vrije zone van Rheinau (bij Schaffhausen, Zwitserland).

De veertig bezoekers van deze dag kwamen uit alle hoeken van Zwitserland. We bezichtigden een grote hoeveelheid verschillende graansoorten, gaven uitleg over de geschiedenis van de zaadgoedselectie en verstrekten informatie over de activiteiten van het noodcomité voor het behoud van de tarwediversiteit zonder gentechniek (zie de laatste nummers van het Nieuws uit Longo mai). Peter Kunz is een van de belangrijkste biologische zaadgoedveredelaars in Zwitserland. Rond 35 % van de daar verbouwde tarwe bestaat uit zijn soorten. Uit protest tegen de gentechnische proefvelden met tarwe in de genenbank van Gatersleben (D) heeft hij zich aangesloten bij de actie van het Noodcomité en 200 bedreigde oude tarwesoorten uit Gatersleben op zijn velden gezaaid. Aan de hand van de vele verschillende tarwesoorten zoals eenkoren, tweekoren, spelt en Engelse tarwe kon hij ons de duizenden jaren oude ontwikkeling van de tarwe als cultuurgewas echt laten zien. Door het uiterlijk

van de aar van een soort kan hij het tijdperk noemen waarin ze is ontstaan. Ook al zijn de tarwesoorten in bepaalde streken ontstaan, zoals Mesopotamië of het huidige Ethiopië, ze zijn in de loop van de geschiedenis met de mensen meegetrokken en hebben zich aan de meest verschillende omstandigheden aangepast.

In scherpe tegenstelling tot deze langzame evolutie van de tarwe proberen de zaadgoedbedrijven tegenwoordig hun soorten over de hele wereld te verspreiden, wat gedeeltelijk tot voorheen onbekende ziektes en misoogsten leidt, omdat de soorten niet zijn aangepast aan de klimatologische en agrarische omstandigheden ter plaatse. Voor een kweker als Peter Kunz is de collectie van oude soorten in Gatersleben erg belangrijk. Daar vindt hij steeds opnieuw weer soorten met eigenschappen die van belang zouden kunnen zijn voor nieuwe gewasrassen. Voor het telen van een nieuw ras zijn tien tot twaalf jaar nodig en daarna nog eens drie

Eens jong, altijd jong; protest in het Duitse Mecklenburg tegen de installatie van een nieuwe varkensfokkerij - zie pagina 3

jaar om het zaadgoed te vermeerderen. Zo ontstaan regionale soorten voor een biologische cultuur, die alleen onder bepaalde omstandigheden de gewenste kwaliteit geven. In de conventionele landbouw wordt deze beperking door kunstmest en bestrijdingsmiddelen opgeheven. Bij het succes daarvan kan men vraagtekens plaatsen. Meerdere bezoekers van deze dag waren bereid enkele soorten uit Gatersleben onder hun hoede te nemen, ook al beschikken

ze niet over de vakkennis van een graanveredelaar. Wij willen zeker niet de opgave van een genenbank overnemen, maar wel zo lang als het nodig is de bedreigde soorten uit Gatersleben verdelen, totdat de genenbank stopt met de proeven met gentechnisch veranderde gewassen. Achter de coulissen wordt daar blijkbaar al over gepraat, wij wachten nog op een officiële verklaring van het bestuur van de genenbank.

Jürgen Holzapfel

Transkarpatië - Oostenrijk

Kruidje-roer-me-niet

De zomer is niet erg geschikt om te reizen, als thuis in de landbouw het meeste werk is te doen. Bij ons in de Oekraïense dorpen hebben onderwijzers, artsen en ambtenaren elk een eigen klein landbouwbedrijfje met een paar dieren. Iedereen probeert het gezin met groente, vlees, eieren en zuivelproducten te verzorgen en let daarbij op de kwaliteit, zonder kunstmest, herbiciden en hormonen.

Vaak verzinnen we, onderwijzers onder elkaar, allerlei mogelijke formuleringen als we aan het dromen zijn over "vakantiebestemmingen". We scheppen er bijvoorbeeld over op, dat wij onze lange vakantie aan de "groene" kusten doorbrengen - aan de rand van onze maïsvelden en aardappelakkers dus. Des te verbazingwekkender is het dat wij, een groepje vrouwen uit Transkarpatië, ons hebben kunnen vrijmaken om in juni een week lang naar Oostenrijk te reizen. Afgelopen jaar had het Oekraïense-Zwitserse netwerk NeSTU een reis van

Dit jaar werden wij op onze beurt uitgenodigd naar Oostenrijk te komen. Met negen vrouwen uit Nisjné kwamen we op 1 juni aan op de boerderij Stopar in de Karinthische Karawanken. We waren natuurlijk gelukkig elkaar weer te zien. We leerden de vegetatie in deze voor ons zeer westelijke streek kennen, wisselden recepten met elkaar uit, luisterden naar ieders ervaringen, roerden zalfjes, zetten tincturen en oliën aan. Enkele Zwitsers kookten zelfs een soep uit deze ingrediënten, ongetwijfeld erg gezond, maar over de smaak zeg ik maar

Op de velden in Rheinau vonden boeiende gesprekken plaats over de oorsprong en de ontwikkeling van de tarwe

Longo mai-huis Bazel

De laatste loodjes...

Terracotta tegels uit Spanje, houten vloerplanken uit Mecklenburg en raamkozijnen uit Thüringen hebben hun bestemming gevonden op de binnenplaats achter ons oude kantoor aan de St. Johans Vorstadt in Bazel.

Aan het nieuwe bouwwerk, dat ons meer bewegingsruimte in deze stad zal geven, bouwden meer dan dertig vrouwen en mannen. De meesten kwamen uit de verschillende Longo mai coöperaties, anderen behoorden enkele jaren geleden tot de rondtrekkende gezellen in Duitsland. Enkele jongeren uit Zwitserland, die zelf met een bouwproject bezig zijn, boden eveneens een helpende hand. De een brengt vakkennis mee over hout en ecologische bouwmaterialen, de ander ervaringen van het rondtrekken. Iedereen leert weer iets nieuws van de ander. Kan iemand zich voorstellen hoe zulke bouwwerkzaamheden worden georganiseerd en gecoördineerd, met mensen uit alle hoeken van Europa, die binnendruppelen op verschillende tijden en voor verschillende werkzaamheden...? De hoofdopzichters Gabi en Jean-Claude hebben dit wonder volbracht, natuurlijk niet helemaal zonder letsel. Daadkrachtige steun kwam nog van de alom bekende vakman Erich met zijn enorme gave om op elk moment van de dag (of de nacht) het benodigde materiaal in een ommezwaai ergens vandaan te toveren. Ook onze architect beviel deze bijzondere bouwplaats en het lukte hem steeds weer, alle nieuw ontstane ideeën in het geheel in te passen.

Voor het begin van de bouw had nauwelijks iemand van ons een idee hoe verschillend het bouwen in een stad is van bouwen op onze coöperaties, waar we meer ruimte, meer tijd en minder beperkingen

en regels hebben. Maar het resultaat laat zich zien: na vijftien maanden bouwen kunnen we in november een buitengewoon mooie achterplaats inwijden. Drie jaar lang hebben we er in Bazel, tijdens de intercoöperatieve bijeenkomsten en andere ontmoetingen over gepraat, welke eisen we stellen aan een renovatie van het achterhuis. De permanente bewoners en de mensen uit de coöperaties die vaak in Bazel meehelpten bij de administratieve taken en de politieke acties, waren het in grote lijnen met elkaar eens: verbetering van de leef- en werkomstandigheden, een grote zaal voor vergaderingen en feesten voor ons en voor andere groepen in de stad en een woongelegenheden voor hulpbehoevende mensen uit de coöperaties, die een beroep moeten doen op de gezondheidszorg in de stad. Deze drie punten zijn gerealiseerd. Wie de achterplaats voor juli 2007 heeft gezien, zal nauwelijks zijn ogen kunnen geloven. De onmogelijke donkere barak waarin vroeger een kegelbaan was, heeft plaats gemaakt voor een lichte zaal met een open binnenplaats en drie mooie kamers met sanitair.

Gregor Peters

Wie toevallig op 8 november in Bazel is, is hartelijk uitgenodigd voor de officiële inwijding. We beginnen met een glaasje om 18.00 uur!

Nieuwsgierige cursusdeelnemers zoeken naar medicinale kruiden op de bergweiden in het Oostenrijkse Karinthië

23 mensen naar ons dorp Nisjné Selsjtsjé in de Karpaten georganiseerd. Onder leiding van een deskundige van de Heilpflanzenschule Freiburg bestudeerden we met de deelnemers uit Oostenrijk en Zwitserland de hier groeiende medicinale kruiden en de verwerking en het gebruik ervan. De gasten logeerden bij gezinnen in het dorp en kwamen zo makkelijk in contact met de bevolking, met onze keuken en met onze mentaliteit.

liever niets...

Tijdens deze cursus kregen we bezoek van Helmut Pelzmann, de voormalige leider van het centrum voor speciale culturen in de Stiermarken. Hij vertelde ons over zijn ervaringen in de kruidenwereld, die zich als producent voor de farmaceutische en levensmiddelenindustrie moet onderwerpen aan de regels van de wereldmarkt. De productie wordt verlegd naar de lage lonenlanden, dat betekent onder andere steeds

Voor ons opende deze reis diverse horizons, vooral voor de drie boerinnen onder ons, die nog nooit eerder buiten de Oekraïne waren geweest. Veel dank aan Hof Stopar voor de hartelijke ontvangst, de goede sfeer, de lekkere keuken en de verrijkende contacten. We verwachten volgend jaar in Nisjné Selsjtsjé een tegenbezoek!

Yolana Molnar

Zwitserland-Brazilië

Toenemende druk op Syngenta

Op uitnodiging van Longo maï en het Europese Burgerforum kwamen Jonas Gomes de Queiroz van de Braziliaanse landlozenorganisatie MST en de advocate Gisele Cassano van de vereniging voor rechtsadviezen "Terra de Direitos" op 17 april, de internationale dag der landlozen, naar Zwitserland. In de recentste twee nummers van het "Nieuws uit Longo maï" schreven we hier uitvoerig over.

Tijdens het bezoek van Gisele en Jonas hadden we onder andere een ontmoeting met negen leden van de Bazelse stadraad. We informeerden ze over de rampzalige aanwezigheid van de Bazelse firma Syngenta in de zuidelijke bondsstaat Paraná in Brazilië. Een door Syngenta aangestelde militie heeft daar op 21 oktober 2007 het Syngenta-onderzoekscentrum voor gentechnische landbouw bij Santa Tereza do Oeste, dat door mensen van de MST was bezet, gewelddadig laten ontruimen. De mensen van de zogenaamde veiligheidsfirma losten daarbij meer dan 300 schoten: twee mensen werden gedood en vijf gewond. De negen stadraadsleden waren door de berichtgeving van Gisele en Jonas zo gechoqueerd, dat ze meteen een brief schreven aan de algemeen directeur van Syngenta. Daarin vragen ze wat het bedrijf van plan is te doen om ten eerste de familieleden van de twee doden en de gewonden te steunen en ten tweede zulke gebeurtenissen in de toekomst te vermijden.

Later hoorden wij dat deze brief op de directie-etage van Syngenta tot grote irritatie heeft geleid; er was al een hele reeks protesten en kritische krantenartikelen aan vooraf gegaan. Afgezien van onze actie op 17 april voor het hoofdkantoor in Basel waren er meerdere kritische interrupties geweest tijdens de algemene vergadering van de aandeelhouders op 22 april. De Britse voorzitter van de raad van beheer Martin Taylor verloor zijn geduld tijdens de interruptie van François Meienberg (Verklaring van Bern) en noemde hem een domkop. Christoph Mäder, het enige Zwitserse bestuurslid van het concern, verontschuldigde zich later voor die reactie met het argument dat Taylors moedertaal niet Duits is en dat het in deze emotioneel beladen situatie gewoon een verspreking was geweest. Eind april vond in Londen nog een voor Syngenta zeer ongemakkelijke discussieronde plaats met mensen van Amnesty International, die al langer een onderzoek leiden over de gebeurtenissen in Santa Teresa.

Zonnepanelen in de coöperatie in Limans

In het vorige nummer van deze uitgave schreven we uitvoerig over de geplande bouw en installatie van zonnepanelen op Grange Neuve. In de zomer kon de eerste fase van de bouw worden afgesloten, namelijk de renovatie van het dak van het gemeenschapshuis. Zoals vaak bij oude gebouwen het geval is, is alles met meer werk verbonden dan oorspronkelijk gepland. Na het wegnemen van de dakpannen kwamen veel onverwachte problemen aan het licht. Meer dan 20 mensen uit verschillende landen werkten deze zomer hier samen op de bouw, bij de montage van de panelen en bij het vele loodgieterwerk. In oktober zullen de panelen op het dak worden geïnstalleerd en warm water leveren voor de keuken, de waskeuken en de badkamer.

Al met al is het niet verbazingwekkend dat de directie van Syngenta het slechte imago wilde opvlijzelen en drie leden van de Bazelse stadraad uitnodigde voor een nieuw gesprek. Dat vond op 20 juni plaats. De delegatie van het concern bleef bij de houding dat het gebeurde hen erg speet, maar dat ze zich er niet verantwoordelijk voor voelde en zodoende ook

geen reden ziet zich bij de slachtoffers te verontschuldigen of ze een schadevergoeding aan te bieden. Het is nu bijna een jaar geleden, dat twee mensen hun leven verloren en meerdere mensen werden verwond. Een vrouw is sindsdien verlamd en half blind. Ze hebben allen nog geen enkele verontschuldiging ontvangen, behalve die van de Zwitserse ambassa-

deur in Brazilië. Hij heeft de weduwe van de vermoorde MST-leider Valmir Mota in naam van het Zwitserse volk gecondoleerd. Van onze kant blijven wij in contact met Gisele en Jonas in Brazilië en wij zullen ze ondersteunen bij de komende proceszitting, die op 26 januari in Paraná zal plaatsvinden.

Claude Braun

We hebben een varkentje te wassen!

Op 20 september waren de wegen vol rond het dorpje Alt Tellin in Mecklenburg-Vorpommern. Met ongeveer 200 mensen volgden ook wij van Hof Ulenkrug de oproep van het burgerini-

tiatief "Leven in het Tollensedal" te voet, per kano en per fiets te demonstreren tegen de geplande varkensfabriek van de Nederlander Adriaan Straathof. In Nederland is hij onder

andere berucht wegens onregelmatigheden in zijn varkensflat in Buren. In het Oost-Duitse Sachsen-Anhalt bezit hij twee enorme varkensstallen. In Mecklenburg worden de inwoners van

het dorpje Medow, 30 km van Alt Tellin, al sinds drie jaar regelmatig 's nachts wakker. Wegens de stank van 15.000 varkens moeten ze hun ramen dan sluiten. In Alt Tellin plant Straathof de tot nog toe grootste installatie in Europa: 10.000 zeugen, die 250.000 biggen per jaar zullen produceren. Het gemiddelde aantal dieren in de stallen zal 65.000 zijn. Ook zonder stank is de sfeer in de gemeente helaas al

verpest. Vriendjespolitiek en corruptie binnen de gemeenteraad spelen een rol, de rechtsextremistische partij NPD stookt het vuurtje nog eens extra op. Het burgerinitiatief onderneemt nu gerechtelijke stappen om de bouw van de stallen te voorkomen. Wie steun wil geven (met publiciteit, geld...) kan zich bij de Stichting in Amsterdam melden.

Ieke Dekker

(vervolg foto pag. 1)
Protesten in Alt Tellin tegen de geplande bouw van de tot nog toe grootste varkensfokkerij in Europa door de Nederlander Adriaan Straathof

Vrienden uit Oostenrijk stellen hun project voor: **Collectief "Wieserhoisl"**

**In het gezellig-saai Oostenrijk rijst iets tussen de blade-
ren... een nieuw collectief is ontstaan. Het project "Wie-
serhoisl" ziet zichzelf als een plattelands-collectief dat
probeert in het kader van een zelfvoorzienende landbouw
zonder hiërarchie samen te leven, te werken en politiek
actief te zijn.**

Op dit moment zijn we met twee kinderen en zeven volwassenen (zes vrouwen, een man) op de boerderij aan de voet van de Koralm in het zuidwesten van de Stiermarken. We hebben elkaar in het Weense studentenmilieu leren kennen, waar de meesten van ons de universiteit hebben bezocht. In de loop van de laatste jaren kruisten onze wegen zich steeds opnieuw bij het zoeken naar een geschikte plaats en in de herfst van 2007 besloten we met elkaar ons aan te sluiten bij de reeds bestaande groep van "Wieserhoisl". Dit voorjaar namen we een week lang de tijd om met elkaar intensief aan de "rode draad" van ons project te werken. Projecten als de Karlshof in het Duitse Brandenburg of de Longo mai-coöperaties geven ons genoeg ideeën, waarop we kunnen bouwen. Solidaire economie, niet-commer-

ciële landbouw, solidaire samenwerking en fragmenten uit de antikapitalistische waardenkritiek waren en zijn deel van onze discussies op de boerderij. Helaas liggen de eigendomsverhoudingen van "Wieserhoisl" niet in ons voordeel. We pachten de boerderij van de twee eigenaars, die eigenlijk van plan zijn de grond te verkopen. Dat betekent dat de investeringen die wij doen voor ons nuttig zijn zolang we er wonen, maar dat alle vaste installaties en bouwwerkzaamheden niet worden vergoed. Dat betekent een beperkte speelruimte voor ons: investeren en bouwen op een laag pitje, veel bouwen aan beweeglijke structuren. De boerderij kopen om deze plaats aan de hongerige speculatieve markt te onttrekken, is helaas met het oog op onze financiële middelen niet aan de orde.

Maar nu (op het moment dat ik dit schrijf) zitten we in ieder geval midden in de zomer. Een paar mensen zijn aan het maaien en op de bouw komen we handen te kort. Het woonhuis is te klein voor een winter met zijn negenen, daarom hebben we besloten woonwagens te renoveren. Door de vele hulp van vrienden en bekenden uit Wenen en Graz en enkele giften in de vorm van bouwmaterialen, komen we goed vooruit met veel plezier en weinig frustraties. Onze agrarische activiteiten concentreren zich dit jaar op een grote moestuin (ongeveer 0,5 ha) voor de zelf-

verzorging. Door de ligging tegen de helling en het gebrek aan machines wordt het meeste met de hand gedaan. We produceren zo veel mogelijk ons eigen zaadgoed, want dit thema heeft bij ons veel aanhangers. We wisselen

veel uit tussen vrienden en organiseerden dit jaar op het Koralmfeest een planten- en zaadgoedmarkt. Een ander belangrijk aspect van ons collectief is ons circus- en theaterwerk. Vier van ons staan geregeld op stelten en treden op tijdens straatfeesten. In juli vond bij ons een jongleerfestival plaats, waar ongeveer honderd mensen aan deel-

namen. Een idee voor de toekomst is om (landbouw-) politiek straattheater te maken. Deze zomer organiseren we ook een openluchtbioscoop met een kinderprogramma en thematische films over bijvoorbeeld de globaliserende landbouw of het feminisme op het platteland. De uitwisseling en de wederzijdse bezoeken van bevriende projecten en mensen is erg belangrijk voor ons. Daaruit ontstaat synergie en dat maakt het voor ons eenvoudiger de smalle wegen te volgen, ver weg van de absurde autosnelweg van het wereldwijde warenproducerende systeem. Misschien ontmoeten we elkaar ergens onderweg...

Katrin van het collectief
"Wieserhoisl"

Nederland

Levendige infodag met optreden Comedia Mundi

Zo'n zeventig mensen uit heel Nederland namen zaterdag 23 augustus deel aan de informatiedag over Longo mai, die werd afgesloten met een openluchtoptraden van Longo mai's muziekgroep Comedia Mundi.

Feestelijke sfeer met Comedia Mundi in de tuin van Omslag in Eindhoven

Het programma vond plaats bij Omslag, werkplaats voor Duurzame Ontwikkeling in Eindhoven, die is gehuisvest in een kloostergebouw.

Het was de hele dag gezellig druk. Onder de deelnemers waren flink wat mensen die twee jaar eerder hadden deelgenomen aan de busreis vanuit Nederland langs de coöperaties in Frankrijk. Voor hen was het een weerzien.

Het informatieve programma - verspreid over twee groepen - werd verzorgd door René Lehnerr en Caroline Meijers van Longo mai. Aan de hand van historische filmbeelden begon René zijn inleiding bij het ontstaan van Longo mai (in 1973), waar hij zelf bij betrokken was. Bij Caroline lag de nadruk op de organisatie en besluitvorming binnen de coöperaties en tussen de collectieven onderling. De dag begon met een forse regenbui, maar tegen twaalf uur brak de zon door. Daarom kon het overige programma zich toch in de tuin afspelen. Veertig mensen schoven vanaf twaalf uur aan de lunch aan. In de tuin stonden lange tafels opgesteld, waaraan plaats genoeg was voor iedereen. Onder de zonnepergola was een presentatie van producten van Longo mai: boeken, brochures en nieuwsbrieven, truien, sokken, sjaals en mutsen uit de wolspinnerij in Chanemerle (Alpen), kruidige massage-olie en andere verzorgingsproducten uit de coöperatie in Limans (Alpes de Haute-Provence), koffie

uit de Finca Sonador (Costa Rica) en een uitgebreid assortiment jams, groentekaviaar en hors d'oeuvres uit de coöperatie in de Crau. Natuurlijk kon iedereen daar ook uitgebreid van proeven. In de hal van het kloostergebouw stond een fototentoonstelling over de verschillende coöperaties. Het buitengebeuren werd alvast opgeluisterd met muziek van de cd "...de nous" van Comedia Mundi. Ook de warme maaltijd, zoals gebruikelijk bij Omslag mede bereid door de deelnemers aan de dag, was in de tuin. Ruim zestig mensen genoten van een biologisch-vegetarisch driegangen-menu. Na de afwas werd de tuin ingeruimd voor het muzikale hoogtepunt van de dag: het optreden van Comedia Mundi. Er werden grote fakkel, olielampen en kaarsen ontstoken en de "bar" met biologische wijn van de coöperatie in de Lubéron ging open. Intussen druppelden steeds meer nieuwe bezoekers binnen. Jong en oud genoot van de muziek: een mix van zigeunermuziek, Franse chansons, politieke liederen en folkloristische muziek uit Oost-Europa. Muziek en dansen duurden tot laat in de avond; vrijwel niemand kon stil aan de kant blijven zitten. Na afloop bleven zo'n twintig mensen bij Omslag overnachten met tentjes in de tuin. De elf "Longo's" en de baby vonden gastvrij onderdak in de (toevallig leegstaande) logeerkamers in het klooster.

Marta Resink
van Omslag

Verhalen...van ons*

Hun doel is onbekend, niemand weet, wie ze zal opnemen. Maar iedereen verheugt zich op de reis - andere werelden te leren kennen en gesterkt terug te keren (ballade).

Voor ons van Comedia Mundi, de muziekgroep van Longo mai, klopte deze zin maar voor de helft, want we wisten dat van 22 tot 25 augustus ons reisdoel Nederland zou zijn. We zijn sinds 25 jaar niet meer in Nederland geweest en het werd hoog tijd ons weer eens te laten zien en horen. Drie avonden in Leiden, Amsterdam en Eindhoven (zie artikel hiernaast) vertelden we over de Europese coöperatie Longo mai, over het werk op de boerderijen en over de talrijke solidariteitscampagnes, kortom over onszelf. Een korte film, documentatiemateriaal en het boek van Trixie, dat sinds kort in het Nederlands is verschenen onderstrepten onze verhalen. Hoewel we ouder geworden zijn, enkelen van ons niet meer meespelen en er in plaats daarvan jongeren zoals Rosa en Per meedoen, was het toch een mooie comeback om oude vrienden terug te zien en nieuwe te leren kennen.

Het feest gaat door - de wervelstorm van het leven, de dood, de liefde, zonder begin, zonder eind... (Kamle duyen)

Misschien komen we volgend jaar weer terug, of misschien komt iemand van jullie eens een keer onze kant op; Onze deuren staan altijd open!

Elke Furet

"...de nous...von uns..." is de titel van de laatste cd van Comedia Mundi, voor 15 euro te bestellen bij René Lehnerr, Stichting Pro Longo mai, Amsterdam

Een diaprojectie van de dag is te zien op:

<http://www.omslag.nl/film/20080823>